

Sygn. akt II CNP 11/20

POSTANOWIENIE

Dnia 9 grudnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 9 grudnia 2020 r.,
skargi J. Z.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku
Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 27 lutego 2018 r.,
sygn. akt I ACa (...)
wydanego w sprawie z powództwa J. Z.
przeciwko A. H.
o zachówek,

- 1) odrzuca skargę,**
- 2) oddala wniosek adw. R. P. o przyznanie ze Skarbu Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą powódki J. Z. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 27 lutego 2018 r. Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Artykuł 424⁵ § 1 k.p.c. określa wymagania konstrukcyjne skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia powinna zawierać: oznaczenie wyroku, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest

on zaskarżony w całości lub w części, przytoczenie jej podstaw oraz ich uzasadnienie, wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny, uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy oraz wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, a ponadto - gdy skargę wniesiono stosując art. 424¹ § 2 k.p.c. - że występuje wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi oraz wnioszek o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem.

Zgodnie z art. 424⁴ zdanie drugie k.p.c., podstawą skargi nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Skarżąca podniosła dwa zarzuty, które bazują wprawdzie na prawie materialnym, tj. art. 156 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1990) przez jego niezastosowanie i oparcie rozstrzygnięcia w sprawie na operacie szacunkowym, który utracił aktualność ze względu na upływ 12 miesięcy od jego sporządzenia do daty wyrokowania, a aktualność tego operatu nie została potwierdzona w trybie przewidzianym w art. 156 ust. 4 tej ustawy, a także art. 995 § 1 k.c. przez jego błędne zastosowanie polegające na ustaleniu wartości przedmiotu darowizny według cen z daty wcześniejszej niż data orzekania o zachowku; przy czym drugi z zarzutów stanowi konsekwencję pierwszego z podniesionych. Mimo odniesień do prawa materialnego, skarżąca zakwestionowała poczynione w niniejszej sprawie ustalenia faktyczne, gdyż podjęta przez nią polemika odnosi się właśnie do ustalenia wartości nieruchomości, a tym samym do sfery pozostającej poza kognicją Sądu Najwyższego. W skardze nie ma zaś zarzutów natury procesowej, brak bowiem odniesienia się do przepisów postępowania, na podstawie których oparto podstawę faktyczną orzeczenia. Już z tej przyczyny skargę należy uznać za niedopuszczalną (zob. np. wyrok SN z dnia 24 kwietnia 2018 r., sygn. akt V CNP 22/17, postanowienia SN z dnia 17 kwietnia 2018 r., sygn. akt V CNP 47/17, z dnia 15 grudnia 2016 r., sygn. akt I BU 2/16, www.sn.pl).

Skarga nie spełnia również wymagań określonych w art. 424⁵ § 1 pkt 4 i 5 k.p.c.

Uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy polega na przedstawieniu wyodrębnionego wywodu przekonującego, że szkoda została wyrządzona oraz określającego czas jej powstania, postać i związek przyczynowy z wydaniem orzeczenia niezgodnego z prawem (por. postanowienia SN z dnia 31 stycznia 2006 r., sygn. akt IV CNP 38/05, OSNC 2006, nr 7 – 8, poz. 141, z dnia 22 listopada 2005 r., sygn. akt I CNP 19/05, nie publ., z dnia 23 września 2005 r., sygn. akt III CNP 5/05, www.sn.pl, z dnia 11 sierpnia 2005 r., sygn. akt III CNP 4/05, OSNC 2006, nr 1, poz. 16). Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, ten kreatywny wymóg skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia obliguje skarżącego do złożenia oświadczenia, że szkoda wystąpiła, jak również do wskazania jej rodzaju i rozmiaru, a ponadto do powołania lub przedstawienia dowodów lub innych środków uwiarygodniających to twierdzenie. Przesłanka uprawdopodobnienia szkody, uregulowana w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c., zostaje spełniona, jeżeli skarżący powoła w skardze nie tylko wszystkie znane jemu fakty, które wskazują na związek między zaskarżonym orzeczeniem a doznanymi skutkami jego wydania stratami lub utraconymi korzyściami, ale ponadto powoła dowody lub co najmniej ich surogaty, które uczynią twierdzenie o wyrządzeniu szkody wiarygodnym (tak m. in. postanowienia SN z dnia 25 lipca 2006 r., sygn. akt III CNP 40/06 i z dnia 23 marca 2006 r., sygn. akt IV CNP 23/06, www.sn.pl).

Tak rozumianego obowiązku skarżąca nie spełniła. Jej zdaniem wydanie zaskarżonego orzeczenia spowodowało wyrządzenie szkody poprzez znaczne zaniżenie kwoty należnej jej tytułem zachowku. Odwołała się do utrzymującej się na rynku nieruchomości tendencji wzrostu cen nieruchomości, stwierdzając, że ustalenie wartości według cen sprzed blisko trzech lat w stosunku do daty orzekania o zachowku doprowadziło do jego znacznego zaniżenia. Na tę okoliczność nie przedstawiła jednak jakichkolwiek dowodów czy innych środków uwiarygodniających to twierdzenie.

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia analizy prawnej przepisów dotyczących środków zaskarżenia, których zastosowanie jest niedopuszczalne lub z innych przyczyn na pewno nie mogłoby odnieść skutku. Skarżący powinien wykazać, że od zaskarżonego

orzeczenia nie przysługuje środek prawny, przy pomocy którego mogłoby nastąpić wzruszenie zaskarżonego orzeczenia (postanowienie SN z dnia 23 stycznia 2009 r., sygn. akt I CNP 108/08, www.sn.pl). Oznacza to obowiązek przeprowadzenia analizy przepisów dotyczących środków prawnych, których zastosowanie jest niedopuszczalne lub które z innych przyczyn nie mogłyby odnieść skutku. Skarżący musi „wykazać”, a więc nie „wskazać”, „przytoczyć”, czy „uwiarygodnić”, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Wykazanie w skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe polega na ujawnieniu i przedstawieniu tej okoliczności w sposób wyczerpujący i niebudzący wątpliwości oraz na dowiedzeniu jej istnienia i przekonującym uzasadnieniu (postanowienie SN z dnia 27 stycznia 2006 r., sygn. akt III CNP 23/05, OSNC 2006, nr 7 – 8, poz. 140). Omawiana przesłanka wymaga zarówno wykazania, że w momencie wniesienia skargi wzruszenie orzeczenia nie jest możliwe, a także, iż nie było to możliwe wcześniej. Wymagania te wielokrotnie zostały w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśnione (zob. m.in. postanowienia SN z dnia 23 marca 2018 r., sygn. akt II CNP 58/17, z dnia 7 listopada 2008 r., sygn. akt I CNP 79/08, www.sn.pl, z dnia 18 lipca 2007 r., sygn. akt II CNP 100/07, nie publ., z dnia 28 lutego 2006 r., sygn. akt I CNP 12/06, z dnia 28 października 2005 r., sygn. akt V CNP 24/05, z dnia 7 października 2005 r., sygn. akt V CNP 12/05, www.sn.pl). Skarżący powinien wykazać, że w ogóle nie mógł z jakichkolwiek środków prawnych skorzystać bez jego winy, że były formalnie niedopuszczalne (zob. postanowienia SN z dnia 7 listopada 2014 r., sygn. akt IV CNP 27/14, www.sn.pl, z dnia 20 grudnia 2011 r., sygn. akt III CNP 33/11, OSNC Zbiór Dodatkowy B/2013, poz. 26, z dnia 29 października 2007 r., sygn. akt II BP 50/07, nie publ.). Nie chodzi tylko o skargę kasacyjną, ale także o skargę o wznowienie postępowania oraz o inne środki prawne pozwalające na zmianę lub uchylenie orzeczenia, ewentualnie służące pozbawieniu lub ograniczeniu wykonalności (zob. postanowienie SN z dnia 24 lipca 2008 r., sygn. akt I CNP 50/08, www.sn.pl).

Skarżąca w tym przypadku zaprezentowała tylko ogólnikowe stwierdzenie, podnosząc, że nie jest i nie było możliwe wzruszenie wyroku Sądu drugiej instancji w drodze innych środków prawnych, ponieważ brak jest podstaw do złożenia skargi o wznowienie postępowania, a zaskarżone orzeczenie nie podlega zaskarżeniu skargą kasacyjną. Niezależnie od nieprzedstawienia przez skarżącą argumentacji, która miałaby uzasadniać takie twierdzenie, należy podkreślić, że wbrew takiemu twierdzeniu niniejsza sprawa miała charakter kasacyjny. Wartość przedmiotu zaskarżenia apelacją (k. 450 - 79.842,50 zł) jak również wartość zaskarżenia później wskazywana przez skarżącą w piśmie z dnia 4 czerwca 2018 r. (k. 512 i nast. - 92.125 zł) były wyższe niż próg dopuszczalności zaskarżenia skargą kasacyjną, a jak wynika z akt sprawy została sporządzona opinia o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej (k. 506). Skarżąca zatem wbrew takiemu głośownemu twierdzeniu nie wykazała, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c.

Odnosząc się do żądania zasądzenia na rzecz pełnomocnika powódki kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu i mając na uwadze powyższe argumenty, trzeba powołać się na utrwalony pogląd, że w przypadku odrzucenia skargi sporządzonej przez profesjonalnego pełnomocnika nie ma podstaw do przyznania mu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej finansowanych ze środków publicznych (zob. postanowienie SN z dnia 11 maja 2011 r., sygn. akt II CSK 699/10, OSNC Zbiór Dodatkowy nr C/2011, poz. 72, Biuletyn SN 2011, nr 5, s. 15, por. także postanowienia SN z dnia 12 listopada 2014 r., sygn. akt II PZ 17/14, www.sn.pl, z dnia 3 sierpnia 2012 r., sygn. akt I CSK 106/12, www.sn.pl, z dnia 26 listopada 2010 r., sygn. akt IV CSK 332/10, nie publ., z dnia 20 września 2007 r., sygn. akt II CZ 69/07, OSNC 2008, nr 3, poz. 41, Biuletyn SN 2007, nr 12, s. 13).

jw